

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Remissvar avseende revidering av; Barn och unga i familjehem och HVB - handbok om socialnämndens ansvar och uppgifter del 4-7

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) svarar på Socialstyrelsens önskemål om synpunkter i bifogad svarsblankett. Ärendet avslutas härmed.

Beslut i detta ärende har fattats av tf avdelningschefen Maria Björklund. I den slutliga handläggningen har tf avdelningsjurist Therese Breeding Rovai deltagit.

Inspektionen för vård och omsorg

Maria Björklund

Therese Breeding Rovai

Svarsblankett rörande del 4-7 av revidering av handboken Barn och unga i familjehem och HVB

Instruktioner

Denna svarsblankett innehåller tre delar:

1. Plats för uppgifter om den organisation som lämnar synpunkter
2. Skattningsfrågor om utkastet till handbok
3. Plats för fritt skrivna synpunkter om handboken

1) Uppgifter om organisationen som lämnar synpunkter

Namn på kommun/myndighet/organisation

Inspektionen för vård och omsorg (IVO)

Namn och telefonnummer till dig som har fyllt i blanketten för organisationens räkning

Camilla Oit, 010-788 58 50
Åsa Dalman, 010-788 57 36

Om du har valt att läsa specifika avsnitt/kapitel i handboken, ange gärna vilka

2) Skattningsfrågor om utkastet till handboken

Vi ber er skatta innehållet i det utkast ni har fått ta del av utifrån nedanstående frågor. Sätt en markering i någon av kryssrutorna (som motsvarar en skala) där endast de yttersta svarsalternativen finns angivna: 1= motsvarar inte alls, 6= motsvarar helt.

I vilken grad motsvarar handboken (del 4-7) era förväntningar på:

- a) *att bidra till att till att socialtjänsten får vägledning vid handläggning av ärenden rörande barn och unga i familjehem, HVB och stödboende?*

- 1 Motsvarar inte alls
 2
 3
 4
 5
 6 Motsvarar helt

Vad kan förbättras i någon av delarna för att omdömet ska bli högre?

Se synpunkter under punkt nummer 3.

- b) *att ha ett relevant innehåll?*

- 1 Motsvarar inte alls
 2
 3
 4
 5
 6 Motsvarar helt

Vad kan förbättras i någon av delarna för att omdömet ska bli högre?

Är det exempelvis något avsnitt som behöver förtydligas, finns det något som bör kortas ned, eller saknas något?

Se synpunkter under punkt nummer 3.

- c) *att vara läsbar - att ha ett tillgängligt språk och format?*

- 1 Motsvarar inte alls
 2
 3
 4
 5
 6 Motsvarar helt

Vad kan förbättras i någon av delarna för att omdömet ska bli högre?

3) Fritt skrivna synpunkter om del 4-7 i handboken

s. 10: Här anges begreppet *tillfällig placering*. Menar Socialstyrelsen jourplacering? Använd det begreppet i så fall.

s. 14: Förtydliga nämndens ansvar ”att närmare utreda förutsättningarna”, vad betyder det?

s. 18: Avsnittet borde för tydlighetens skull inledas med bestämmelserna i 6:6 SoL, att nämnden inte får placera barn i hem som inte är utredda av socialnämnd.

s. 20, andra stycket: Här anges en situation då barnet genom socialtjänstens försorg *placerats tillfälligt* i hemmet. Tydliggör med exempel på en sådan situation, och vad som avses med ”genom socialtjänstens försorg”. I IVO:s remissvar rörande del 1-3 av revidering av Barn och unga i familjehem och HVB framförde IVO synpunkter avseende begreppet *tillfällig placering*. IVO vill även i detta svar understryka vikten av att det inte lämnas utrymme för socialtjänsten att tolka innehållet som att det är möjligt att fatta beslut om placering i outredda hem, även om placeringen är av tillfällig karaktär. IVO:s tidigare remissvar läggs längst ner i denna text.

På s. 23, finns rubriken "Familjehemmets barn", men innehållet (att nämnden bör beakta inställningen hos barn som redan bor i hemmet) kan gälla även andra placerade barn. Rubriken är därmed lite missledande då den indikerar att det ska handla om "egna barn".

s. 32: Saknas text under rubrik ”Placeringsbeslut ska anmälas till IVO...”. Vore bra med förtydligande om skälen till bestämmelsen.

s. 34 3 st: Skriv barnet/den unge, inte pojken eller flickan.

På s. 36 uttalas först att familjehem inte omfattas av sekretess enl. OSL och sedan sägs i nästa stycke att kontrakterade familjehem omfattas av OSL. Först framstår det som motsägelsefullt, men sedan får det konstateras att kontrakterade familjehem utgör något annat/särskilt som skiljer sig från andra familjehem. Det kan här finnas ett behov av en tydligare förklaring av vad kontrakterade familjehem är för något, dvs. det bör tydligt framgå att det är skillnad mellan det ena och det andra - och i vilka avseenden.

s. 48: Avsnittet kan möjligtvis kompletteras med information om lag (1996:981) om besöksinskränkningar vid viss tvångsvård. Är bestämmelser som riktar sig till den som bedriver HVB men bra för socialtjänstens handläggare att känna till.

s. 56, kapitel "Genomförandeplan": Kan man redan i kapitlets inledning förtydliga att det är nämndens ansvar att upprätta en plan? Behöver också förtydligas att en genomförandeplan upprättad av utföraren ej ersätter den som nämnden ska ta fram.

s. 62, under rubrik "Stöd till föräldrarna avlastar barnet": Det är rimligt att anta att samma förhållanden gäller alla placerade barn, inte bara de familjehemsplacerade.

s. 75: Är det rimligt att skriva att det "i många fall kan vara lämpligt" att spela in samtal med barn? Får inte leda till att det blir ett etablerat arbetsätt inom socialtjänsten då det är förknippat med risker (förtroende hos barnet, bestämmelser om utlämnande av allmän handling mm).

s. 77: Hur anknyter fotnot nr 231 till texten om att en kopia av den sammanställda familjehemsutredningen ska förvaras i barnets akt? Bestämelsen fotnoten hänvisar till förklarar något annat.

På s. 86 står att socialnämnden kan ge det barn som är placerat enligt LVU behövligt stöd, oavsett vårdnadshavarens samtycke, med hänvisning till 11 § LVU. Skulle vara intressant om detta utvecklades, eller kommer det i LVU-handboken? I stå fall hänvisning dit.

På s. 125 finns en väl summarisk beskrivning av vilket ansvar socialnämnden har/kan ha efter adoption. Det hänvisas visserligen (på s. 124) till att det ska finnas en särskild handbok om adoption. Det kan eventuellt vara på sin plats att utveckla detta något.

s. 135 kapitel "Placeringar över nationsgränser": Under rubrik "Svenska placeringar utomlands" kan det tydliggöras i vilket skede nämndens ansvar upphör. Likaså under rubrik "Socialnämndens ansvar efter beslut om godkännande" kan det tydliggöras i vilket skede nämndens ansvar inträder.

IVO:s remissvar rörande del 1-3 av revidering av Barn och unga i familjehem och HVB:

Det som i handboken kallas *tillfälliga placeringar* behöver förtydligas. Både definitionsmässigt och vad gäller socialnämndens ansvar. Vad är en "kortare period"? Hur ska socialnämnden bedöma lämplighet? Det framgår av handboken att socialnämnden placerar ett barn hos en anhörig eller närstående, det är då en åtgärd som nämnden vidtar men vad ska föregå den åtgärden? IVO har i sin tillsyn uppmärksammat socialnämnder som fattat beslut om att tillfälligt placera barn hos en anhörig eller närstående där placeringen pågått i månader utan att någon utredning av det enskilda hemmet skett. Handbokens nuvarande skrivelse är öppen för många tolkningar. På sid 11 i handboken redogörs för samhällsvårdens olika former. Där nämns tillfällig placering som en form, men lagstiftningen anger ingen sådan placeringsform. Vidare anges att socialnämnd kan behöva placera barnet för en kortare period, och att sådana tillfälliga placeringar inte omfattas av reglerna för familjehem eller jourhem. Att använda ordet "placera" blir missvisande i sammanhanget, då det kan antas att det krävs ett beslut av socialnämnd. Även på sid. 92 används formuleringen att "barnet placeras tillfälligt". Begreppet "tillfällig placering" används även i rubrik på sid. 94. Under rubrik "Tillfällig vård och fostran" på sid. 92 redogörs för jourhem och tillfällig placering i barnets nätverk. Skrivningen kan ge intryck av att den tidsgräns som anges vad gäller jourplacering även omfattar det som benämns som tillfällig placering.